

У політичній науці тлумачення стабільності позбавлене однозначності. Залежно від того, які загально-теоретичні засади поділяють автори, до яких методів вдаються, здійснюючи аналіз певної ситуації, і залежить тлумачення стабільності.

Узагальнюючи різні визначення та підходи до розуміння політичної стабільності, можна виділити її основні особливості: проявляється в суворому дотриманні і виконанні законів та інших регулюючих нормативних актів, здійсненні політичної боротьби; характеризується відсутністю політичної напруги в суспільстві; виступає оцінкою стану політичного життя всередині держави, а також у системі міжнародних відносин; створює умови для нормального функціонування громадських інститутів та владних структур; стосується всіх сфер політичного та громадського життя; сприяє інтеграції суспільства для досягнення певної мети, вирішення тих чи інших суспільно-політичних проблем.

Поглибленню знань про політичну стабільність сприяє розкриття змісту поняття «політична нестабільність». На противагу політичній стабільності ознаками політичної нестабільності є порушення рівноваги системи суб'єктів політики і, як наслідок, – її функціональності. Є різні трактування політичної нестабільності. Як правило, її суть зводиться як до протилежності політичній стабільності і обумовлюється суспільно-політичними особливостями конкретного суспільства (розстановка політичних сил, особливості процесу прийняття рішень, наявність чи відсутність глибоких розколів, конфліктів у суспільстві, ступінь підтримки демократичного режиму населенням країни тощо). А. Макаричев вказує на те, що значна частина авторів визначають нестабільність як нездатність політичної системи управляти змінами або, точніше, справлятися з ними. Деякі зарубіжні автори трактують нестабільність як відхилення від традиційних і прийнятних для суспільства стандартів, тим самим підкреслюючи, що зміст самого цього терміну має нестійкий, відносний характер, що варіює від ситуації до ситуації і від країни до країни. Іншими словами, умови, що можуть дестабілізувати одну державу, не обов'язково матимуть такий ефект в іншій [4, с. 151-152].

Наслідки політичної нестабільності позначаються на різних сферах суспільства. В економічній сфері – це зменшення іноземних інвестицій, відтік капіталу із країни тощо; у суспільно-політичній сфері – політизація суспільства, нелегітимність і неефективність влади, що у свою чергу викликає зростання злочинності, появу екстремістських настроїв та «суспільних хвороб»: популізму, нігілізму, соціальної апатії і аномії тощо.

Проведений аналіз окремих споріднених понять, дозволяє зробити декілька узагальнень. По-перше, досліджуючи явище політичного плюралізму, варто виходити з його кореляції з іншими. Серед останніх доцільно виділити ті феномени, які щонайбільше розкривають його зміст: інтерес, ідеологія, толерантність; група, партія, партійна система; конкуренція, діалог, партнерство, протистояння, боротьба; інтеграція/дезінтеграція; стабільність/нестабільність, політичний порядок. Звичайно, ця класифікація потребує подальших уточнень.

По-друге, варто зважати на те, що взаємовпливовість між явищами може посилювати чи послабляти як позитивні, так і негативні аспекти кожного з них. Характер взаємовпливу, на наш погляд, визначають особливості конкретного суспільства: історичні, економічні умови його розвитку, політичні та правові традиції, рівень політико-правової культури як еліти, так і пересічних громадян тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Декларація принципів терпимості. Затверджена резолюцією 5.61 Генеральної конференції ЮНЕСКО від 16 листопада 1995 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_503 – Назва з титульного екрану.
2. Лекторский В.А. О толерантности, плюрализме и критицизме / В.А. Лекторский // Вопросы философии. – 1997. – № 11. – С. 46-55.
3. Gibson J. Alternative Measures of Political Tolerance: Must Tolerance be Least-Liked? // American Journal of Political Science. – 1992. – Vol. 36. – P. 560-577.
4. Макарычев А.С. Стабильность и нестабильность при демократии: методологические подходы и оценки / А.С. Макарычев // Политические исследования. – 1998. – № 1. – С. 149-157.

УДК 78.071.2:159.923.2

Остропольська І.О.

МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ САМОВИРАЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

В статті аналізуються наукові позиції, котрі характеризують музичально-исполнительську діяльність як средство самовыражения личности, дается сущностное определение понятий «музыкально-исполнительская деятельность», «исполнительство», «интерпретация» как основных категорий учебно-воспитательного процесса музыкальной школы.

Пізнання й усвідомлення сутності загальнолюдських духовних і культурних цінностей, засвоєння досягнень світової, передусім європейської, гуманітарної науки, цілеспрямовані дослідження особливостей функціонування і розвитку явищ культури в українському середовищі є необхідною умовою подальшого прогресивного розвитку національної культури. Одним із таких явищ є музично-виконавська діяльність – єдиний засіб, за допомогою якого музика матеріалізується в об'єктивній звуковій реальності, виявляється в усій своїй видовій, стилістичній і жанровій різноманітності, стає об'єктом сприймання і почуттєво-емоційного переживання. За цих умов забезпечення інтересу до музичного виконавства учнів музичних шкіл як найактивнішої форми самовираження набуває особливої актуальності.

В своїх дослідженнях науковці визначають три основні різновиди музичної діяльності, які тісно пов'язані між собою: музичне сприйняття, музичне виконавство й музична творчість (Б.Асаф'єв, О.Горбенко, Н.Згурська, Р.Тельчарова).

Вивчаючи особливості музичної діяльності, Б.В.Асаф'єв виділив три її види: композиторську, виконавську та слухачську, в яких проявляється музична активність особистості. У сучасному трактуванні ці види музичної діяльності визначаються як музичне інформування, музично-практична участь і творчість [4].

Інформаційний вид музичної діяльності спрямований на освоєння культури суспільства, індивідуальне досягнення зразків музичного мистецтва, різноманітних форм і жанрів, теоретичних знань. *Практичний вид*, поєднуючи в собі репродуктивні та творчі дії, відображає розвиток активності особистості, музичного слуху, що проявляється у володінні вміннями і навичками вокально-хорового чи інструментального виконавства для передачі й втілення художнього образу. *Творчий вид* пов'язаний з самореалізацією особистості, розвитком виконавського досвіду, музичних здібностей, практичних умінь та пошуку оригінальних способів втілення художнього задуму [4, с.94-95].

Виконавство як вид діяльності в музичному мистецтві розвиває художньо-творчі здібності особистості, допомагає виробити власні життєві орієнтири через переживання та виконавську співтворчість в ході реалізації авторського задуму. Це створює певне напруження духовної сфери суб'єкта навчання, оскільки сприяє досягненню змістовної сутності музичного твору, його художніх образів, думок і почуттів, потребує активності, творчої ініціативи [3].

В наш час існує ґрунтовна методична система формування музично-виконавської майстерності, в якій ключову роль відведено розвитку музично-слухової та творчої сфери, музичного мислення та оволодіння інструментально-технічними навичками (О.Алексєєв, Л.Баренбойм, Т.Беркман, Т.Воробкевич, О.Гольденвейзер, Й.Гофман, Б.Землянський, Г.Коган, Н.Любомудрова, В.Макаров, К.Мартісон, Б.Міліч, Я.Мільштейн, Г.Нейгауз, Г.Прокоф'єв, Р.Савицький, С.Савшинський, А.Стоянов, Є.Тимакін, С.Фейнберг, Г.Ципін, О.Щапов, Б.Яворський).

Проблеми музично-виконавської підготовки фахівців досліджувалися відомими науковцями різних гуманітарних галузей: психологами (Л.Бочкарьова, Л.Виготський, П.Гальперін, О.Костюк, Є.Назайкінський, С.Рубінштейн, Н.Талізін, Б.Теплов); дидактиками вищої та середньої освітніх ланок (О.Абдулліна, А.Алексюк, С.Архангельський, С.Гончаренко, І.Кевішас та ін.); музикознавцями (Б.Асаф'єв, В.Медушевський, Є.Назайкінський, А.Сохор та ін.). Питання пов'язані з вивченнями внутрішньої структури й особливостей процесу музично-виконавської творчості висвітлено в роботах Л.Арчажнікової, Л.Гусейнової, Н.Згурської, Л.Коваль, В.Крицького, Л.Масол, А.Растрігіної, О.Ростовського, Г.Падалки, О.Олексюк, О.Рудницької, О.Щолокової та ін.).

Виконавська діяльність передбачає проникнення у виразно-сміслову сутність музичної мови, усвідомлення конструктивно-логічних принципів побудови матеріалу, вміння орієнтуватись у нотному тексті музичного твору, у стильових та жанрових ознаках, в особливостях будови, створюючи власний виконавський задум, що є основою інтерпретації (О.Бодіна, Є.Гуренко, Н.Корихалова, С.Фейнберг).

Н.Згурська, вивчаючи формування музично-виконавської культури майбутнього вчителя, виділяє такі компоненти музичного виконавства: мотиваційність (інтерес до навчання, потреба в інтерпретації музичних творів); оцінність (музично-естетичні оцінки, виконавські ідеали, переконання в сфері професійної підготовки); обдарованість (музичні, виконавські здібності); тезаурус (професійно-виконавські знання, уміння й навички); творча самостійність (своєрідність виконавських дій, незалежність у роботі, дійовий самоконтроль, музична активність) [3].

Досліджуючи проблеми формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики О.Горбенко виділяє три основні форми музично-виконавської діяльності: музично-виконавська інтерпретація твору (вокального, інструментального, вокально-інструментального); сценічно-концертна діяльність; творча діяльність (імпровізація, аранжування, творення тощо) [2].

Основою музично-виконавської діяльності виступають теоретичні знання, які утворюють раціональний рівень музичного розвитку виконавця. Я.Мільштейн констатує: «Ніяка виконавська творчість неможлива, якщо у свідомості виконавця немає відповідного попереднього запасу інформації, якщо він не підготовлений до цього попереднім вихованням» [6].

О.Хлебнікова до структури музично-виконавської діяльності включила такі вміння: музично-теоретичний та виконавський аналіз музичного твору, що передбачає визначення його жанру, стилю, форми; створення теоретичної моделі інтерпретаційного задуму; освоєння технології виконання музичного матеріалу, що характеризує процес оволодіння виконавцем нотним текстом; уміння аналізувати, контролювати й коригувати виконання музичного твору; інтерпретаційні вміння [6, с.1-2].

Таким чином, музично-виконавська діяльність основана на перетворенні, систематизації та на узагальненні учнями-виконавцями свідомих знань музично-теоретичного матеріалу, потребує комплексу розумових і супутніх виконавсько-технічних операцій, спрямованих на виявлення зафіксованого в нотному тексті музичного твору виразного потенціалу та на реалізацію його в звучанні. Ця діяльність потребує володіння широким спектром художньо-естетичної, музично-історичної інформації, спеціальними вміннями й навичками, знаходження власних шляхів для сприймання, оцінки та інтерпретації [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горбенко О. *Теоретичний аспект проблеми формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики* / О.Горбенко. - Наукові записки: [зб. наук. праць] / М-во освіти і науки України, НПУ ім. М.П.Драгоманова; укл. Л.Л.Макаренко. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. - 300 с.
2. Згурська Н. М. *Формування музично-виконавської культури майбутнього вчителя*. - Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Н.М.Згурська; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2001. - 16с.
3. Липская С.Л. *Особенности музыкально-исполнительской подготовки учащихся в условиях внешкольного специализированного образования* / С.Л.Липская. - Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2005.
4. *Методологическая культура педагога-музыканта: Учебн. пособие для студ. высш. учебн. заведений* / Э.Б. Абдуллин, О.В. Ванлихина, Н.В. Морозова и др. - М.: Издательский центр "Академия", 2002. - 272с.
5. Мильштейн Я.И. *Творческая работа пианиста с авторским текстом* / Я.И.Мильштейн. - М.: Музыка, 1988. - 236 с.
6. Хлебнікова О. В. *Досвід музично-виконавської діяльності і діагностика його сформованості у студентів вузів культури* / О.В.Хлебнікова. - К.: МУ, 1998. - 18с.